

Yttrande över Post- och telestyrelsens rapport Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster – förslag till utformning av stödmodell (PTS-ER-2026:3)

Sammanfattning

Region Västerbotten välkomnar att regeringen utreder ett statligt stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster och delar i allt väsentligt Post- och telestyrelsens (PTS) problembeskrivning. Bristande täckning och kapacitet längs vägar och järnvägar utgör ett konstaterat marknadsmisslyckande som drabbar glest befolkade län hårdast. Att staten tar ansvar för de stråk där kommersiella förutsättningar saknas är nödvändigt.

Men utifrån förslaget till stödmodell har Region Västerbotten en stor oro för att den föreslagna tilldelningsmodellen riskerar att styra stödet bort från de områdena som har det största behovet och ger den största samhällsnyttan. Ett utlysningssområde för hela Sverige där tilldelning sker efter lägsta sökta genomsnittsstöd per kilometer kommer att missgynna de långa, glesa och kostnadsdrivna sträckor som finns i norra Sverige, fast syftet med modellen är att minska geografiska ojämlikheter.

Region Västerbotten kan inte tillstyrka förslaget utan att stödmodellen kompletteras med parametrar som säkerställer en geografisk rättvis fördelning. Region Västerbotten anser att en modell baserad på en fördelning per län skulle ge en rättvisare fördelning och minska de geografiska ojämlikheterna i landet.

Region Västerbotten saknar också att modellen inte inkluderar och möjliggör stöd för andra områden än väg och järnväg.

Avdragssystemet bör vara obligatoriskt och fastställt i förväg samt kompletteras med en geografisk fördelning

Post- och telestyrelsen (PTS) öppnar i avsnitt 8.3.5 för att ett avdragssystem som kan användas "vid behov" för att styra stödet mot projekt som maximerar samhällsnyttan. Region Västerbotten ser detta som modellens viktigaste del men konstaterar att den är frivillig och odefinierad. Det ger ingen förutsägbarhet för regioner, kommuner eller operatörer i norra Sverige.

Stödet bör istället delas in i regionala delutlysningar. Detta motsvarar hur regionala medel normalt fördelas och förhindrar att hela budgeten går till storstadnära stråk.

Generell trafikflödesgräns passar inte för glesbygdens vägnät

Post- och telestyrelsen (PTS) har definierat trafikflödesgränser för hur trafikvolymerna ska beräknas avseende högt trafikerade vägar etc och att gränser slutligt ska fastställas vid utlysning. Region Västerbotten avråder starkt ifrån att trafikvolymgränser blir styrande i glesbygd. I Västerbotten är många vägar viktiga trots låga trafikflöden, det kan exempelvis vara enda vägen till en ort. En vägs betydelse fångas inte utifrån ett högt trafikflöde.

Andra områden som inte är väg och järnväg

Region Västerbotten anser att stöd till andra områden än väg och järnväg är lika viktigt. Det finns många områden inom exempelvis fjällkommuner utan väg och järnväg där täckningen är obefintlig men viktig utifrån att många personer passerar och vistas där i perioder.

Regionernas roll i samråd

Det beskrivs att målområdena är preliminära och att ett samråd med marknadens aktörer ska hållas innan de slutligt fastställs. Region Västerbotten anser att regionerna, som har det regionala utvecklingsansvaret, har bäst kunskap om vilka stråk som är strategiskt avgörande och bör vara en viktig remissinstans när det gäller geografiska avgränsningen, inte enbart operatörerna.

Region Västerbotten understryker vikten av att inrapporterade framtida utbyggnadsplaner följs upp och verkligen verifieras. Det får inte vara möjligt att utesluta ett område från stöd enbart genom att en operatör anmäler en utbyggnadsplan inom uppsatt tid om man inte kan visa på detaljer som trovärdig finansiering och konkret radioplanering. Dessa uppgifter bör diarieföras av Post- och telestyrelsen (PTS).

Övrigt

Region Västerbotten saknar utredning och resonemang avseende förvaltning av mobilmaster som byggts med stödmedel. Den frågan är lika viktig som att få till en utbyggnad. Operatörerna kommer inte att bygga där det bäst behövs om det inte finns tillräckligt med intäkter för framtida underhåll och reinvesteringar.

Beslut i detta ärende har fattats av regionala utvecklingsnämnden den 3 september 2026 § xx.

NN (X)

Ordförande regionala utvecklingsnämnden